ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudců Michala Bobka a Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobkyně: **T.P. L.**, zastoupena Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**, se sídlem Loretánské náměstí 5, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 7. 2021, č. j. 308165/2021-VO, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2023, č. j. 3 A 94/2021-32,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Rozsudek řeší otázku neudělení schengenského víza rodinnému příslušníkovi občana Evropské unie z důvodu pravděpodobné účelovosti uzavření manželství mezi občankou třetí země a občanem České republiky s cílem legalizace pobytu a nabytí práva volného pohybu a pobytu v rámci Evropské unie.

[2] Žalobkyně, vietnamská občanka, podala dne 23. 3. 2021 žádost o schengenské vízum v kategorii rodinného příslušníka občana EU. Zastupitelský úřad České republiky v Hanoji (správní orgán I. stupně) žádost rozhodnutím ze dne 29. 4. 2021, č. j. HANO202103230001 zamítl. Manželství uzavřené mezi žalobkyní a českým občanem panem D. N. N. vyhodnotil jako účelové s cílem legalizace pobytu v režimu směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských

států („směrnice 2004/38/ES“).[1] Tím se měla žalobkyně dopustit obcházení zákona a podvodného jednání ve smyslu § 20 odst. 5 písm. e) a f) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky („zákon o pobytu cizinců“).

[3] Ministerstvo zahraničních věcí (žalovaný) žádosti žalobkyně o nové posouzení podle § 180e zákona o pobytu cizinců částečně vyhovělo. Rozhodnutím ze dne 19. 7. 2021, č. j. 308165/2021-VO změnilo právní kvalifikaci jednání žalobkyně. Podřadilo jej pod zamítací důvod podle § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců (tedy obcházení zákona). O podvodné jednání [§ 20 odst. 5 písm. f)] se podle žalovaného nejednalo, neboť žalobkyně nepředložila žádný padělaný nebo pozměněný dokument.

[4] Žalobkyně se následně domáhala zrušení správních rozhodnutí. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 31. 3. 2023, č. j. 3 A 94/2021-32, žalobu zamítl.

[5] Žalobkyně („stěžovatelka“) napadla rozsudek městského soudu kasační stížností. Její důvody podřadila pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Stěžovatelka považuje rozsudek městského soudu za nezákonný a nepřezkoumatelný.

[6] Stěžovatelka předně uvádí, že naplnila všechna kritéria uvedená v bodu 4.2 Sdělení Komise o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES („Pokyny“)[2] směřující k závěru o nepravděpodobnosti zneužití práv Společenství. Nicméně podle soudu a správních orgánů současně naplnila většinu tzv. indikativních kritérií odůvodňujících možný úmysl zneužití práv (bod 33 napadeného rozsudku městského soudu). S tímto závěrem stěžovatelka nesouhlasí. V jejím případě nebyla naplněna indikativní kritéria. Proto považuje aplikaci § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců správními orgány za nedůvodnou.

[7] Po předložení důkazů prokazujících vztah stěžovatelky a jejího manžela rozhodly správní orgány v její neprospěch, a to zejména na základě rozporuplnosti výpovědí, absence jejich společných fotografií, nedoložení důkazů o vzájemné komunikaci a odmítnutí manžela vypovídat při paralelním výslechu. Při posouzení těchto skutečností však městský soud nezohlednil kulturní tradice a povahové rysy manželů, vedoucí k neochotě sdílet detailní informace o vztahu. Podle stěžovatelky měly správní orgány i městský soud v pochybnostech o účelovosti sňatku rozhodnout v její prospěch. V opačném případě měly svá zamítavá rozhodnutí řádně a přesvědčivě zdůvodnit.

[8] Stěžovatelka dále namítá nepřiměřenost zásahu napadených rozhodnutí do jejího soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), a to ve vztahu k manželovi i dalším rodinným příslušníkům. Za zcela neslučitelné s čl. 14 odst. 4 Listiny základních práv a svobod považuje stěžovatelka vyjádření městského soudu, že manželům nebyla nijak upřena možnost žít

---

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. 4. 2004, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Úř. věst. L 158/77 ze dne 30. 4. 2004.

[2] Sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států ze dne 2. 7. 2009, KOM(2009) 313.

spolu v zemi původu stěžovatelky. Občana ČR není možné k opuštění České republiky nutit. Neudělením víza stěžovatelce tak dochází k bezprostřednímu zásahu do práva na soukromí a rodinný život jejího manžela. Stěžovatelka rovněž napadá vyjádření městského soudu, dle něhož nemůže jít o nepřiměřený zásah ve světle zásady *ex iniuria ius non oritur* (z bezpráví se právo nerodí), jelikož šlo o účelové manželství. Pokud tedy městský soud vycházel z nesprávného závěru správních orgánů o účelovosti manželství, nemohl správně posoudit ani otázku přiměřenosti dopadů do soukromého a rodinného života.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatelka pouze opakuje již uplatněnou argumentaci. Námitky stěžovatelky, zpochybňující skutková zjištění, městský soud v napadeném rozsudku dostatečně vypořádal a odůvodnil. Žalovaný se s rozsudkem městského soudu plně ztotožnil.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Judikatura NSS poskytuje již četná vodítka pro posuzování účelovosti uzavření manželství. Za účelové sňatky lze označit sňatky uzavřené výlučně za účelem získání práva volného pohybu a pobytu podle směrnice 2004/38/ES, na které by jinak dotyčná osoba neměla nárok (k tomu blíže viz rozsudek ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017-96, bod 36). Zjišťování existence účelového manželství a v návaznosti na to případné odepření pobytového oprávnění je věcí členských států respektujících ustanovení směrnice 2004/38/ES, v českém kontextu pak směrnice a zákona o pobytu cizinců.

[12] Správní orgány i soudy při posuzování účelovosti sňatku vycházejí mj. z Pokynů obsahujících *dva soubory* indikativních kritérií, které poskytují ilustrativní množinu úvah, které mohou vést k závěru, zda je zneužití práva uzavřením účelového sňatku spíše nepravděpodobné, nebo naopak spíše pravděpodobné (viz rozsudky NSS ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40, body 51 až 53, a ze dne 26. 9. 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39, bod 16). Stejně tak mohou správní orgány při posuzování vzít v potaz Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o pomoci vnitrostátním orgánům v boji proti zneužívání práva na volný pohyb, jehož přílohou je Příručka pro řešení otázky účelových sňatků mezi občany Evropské unie a státními příslušníky třetích zemí.[3]

[13] Na pozadí tohoto právního rámce a na něj navazující judikatury pak NSS přistoupil k vypořádání konkrétních kasačních námitek, které se nicméně z větší části omezují na opakovaní argumentace, se kterou se již dostatečně vypořádal rozsudek městského soudu.

[14] Zaprvé, NSS se ztotožňuje se závěry správních orgánů a městského soudu stran účelovosti manželství uzavřeného mezi stěžovatelkou a panem D. N. N. s cílem obejít pravidla stanovená pro pobyt cizinců na území České republiky. Tomuto závěru svědčí řada indicií, které městský soud rekapituluje v bodech 34 a 35 odůvodnění napadeného rozsudku. Příkladmo lze uvést, že mezi stěžovatelkou a panem D. N. N. nešlo o dlouhodobý vztah; manželé nediskutovali plány ohledně společné budoucnosti; neexistovala žádná společná

[3] Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě - Pomáhat vnitrostátním orgánům v boji proti zneužívání práva na volný pohyb: Příručka pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU ze dne 26. 9. 2014, COM(2014) 604 final.

fotodokumentace; výpovědi byly v podstatných částech rozporné (v otázkách prvního kontaktu s manželem aj.); či skutečnost, že stěžovatelka odmítla doložit vzájemnou komunikaci na sociálních sítích, a to v situaci, kdy tento způsob komunikace měl být jediným zdrojem vzájemného seznámení a poznání obou manželů. Správní orgány i městský soud na základě souhrnu mnoha výmluvných skutkových okolností otázku účelovosti manželství (včetně indikativních kritérií) přesvědčivě posoudily. Stěžovatelce se nepodařilo tyto skutečnosti jakýmkoliv hodnověrným způsobem zpochybnit. NSS proto shledává vyhodnocení řady pádných skutkových zjištění ze strany městského soudu za naprosto přesvědčivá.

[15] Zadruhé, stěžovatelka v kasační stížnosti trvá na názoru, že nebyl dán důvod pro aplikaci § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců. Městský soud se nicméně touto žalobní námitkou rovněž podrobně zabýval již v bodech 23 až 25 svého rozsudku. Poukázal zde mimo jiné na změnu kvalifikace žalovaným, kdy na případ stěžovatelky aplikoval „pouze“ § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců. Uvedené ustanovení vychází z čl. 35 směrnice 2004/38/ES, dle nějž mohou členské státy přijmout opatření k odepření, pozastavení či odnětí práv přiznaných touto směrnicí v situaci jejich zneužití, např. prostřednictvím účelových sňatků. Městský soud v napadeném rozsudku dostatečně vymezil indicie poukazující na účelovost uzavření manželství a posléze důvodnost aplikace uvedeného ustanovení zákona o pobytu cizinců.

[16] Zatřetí, pokud jde o namítané nezohlednění kulturních tradic a povahových rysů stěžovatelky a jejího manžela, i zde NSS konstatuje, že jak městský soud, tak správní orgány, se i těmito okolnostmi již zabývaly. Správní orgány vyhodnotily, že manželé mají *částečně společné kulturní zázemí a pravděpodobně též společný jazyk – vietnamštinu*. Ohledně zkoumání konkrétních povahových rysů manželů NSS uvádí, že úkolem soudu není detailně přezkoumávat, jaký vliv má povaha stěžovatelky na důležité skutečnosti případu. Kulturní tradice jsou naopak pro posouzení otázky účelovosti sňatku relevantní, což správní orgány ve svých rozhodnutích reflektovaly. Městský soud jejich závěry aproboval. Nelze tak přisvědčit argumentu stěžovatelky, že by městský soud, potažmo správní orgány tyto skutečnosti nikterak nezohlednily.

[17] Začtvrté, s ohledem na námitku nepřiměřenosti zásahu napadených rozhodnutí do soukromého a rodinného života podle čl. 8 Úmluvy ve vztahu k manželovi a rodinným příslušníkům stěžovatelky, dle ustálené judikatury NSS platí, že „[p]*rokázání účelovosti manželství totiž jakýkoli nepřípustný zásah do rodinného života pojmově vylučuje, neboť v účelovém manželství se osobní ani rodinný život již z podstaty neuskutečňuje*“ (rozsudky NSS ze dne 27. 3. 2014, č. j. 10 Azs 9/2014-32, bod 13, nebo ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 Azs 326/2017 - 21, bod 33). Pokud stěžovatelka namítá, že už samotný závěr o účelovosti manželství nebyl správný a tudíž došlo i k nesprávnému vyhodnocení nepřiměřenosti dopadů do rodinného a soukromého života, je nutné poznamenat, že NSS již výše závěr městského soudu v tomto směru potvrdil. Není proto již potřeba otázku účelovosti manželství s ohledem na zásah do soukromého a rodinného života blíže zkoumat.

[18] K námitce mířící na vyjádření městského soudu, že manželům není znemožněno „*vést společný život v zemi původu stěžovatelky, byť to, soudě podle výpovědi stěžovatelky, nemají v úmyslu*“, zbývá pouze uvést, že v kontextu vlastního vyjádření manželů se jedná toliko o hypotézu. Není proto nikterak zapotřebí reagovat na hypotézu hypotézy v podobě

údajného úmyslu donutit manžela stěžovatelky, jakožto českého občana, opustit území České republiky.

[19] NSS proto uzavírá, že právní hodnocení žalovaného, aprobované městským soudem, ohledně obcházení zákona o pobytu cizinců s cílem získat vízum k pobytu na území tím, že stěžovatelka účelově uzavřela manželství, je správné. Napadený rozsudek reflektuje povahu vízového řízení, je odůvodněný a důkazně podložený. Správní orgány proto správně v souladu s § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců stěžovatelce krátkodobé vízum neudělily.

[20] S ohledem na výše uvedené NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému žádné náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. srpna 2023

Zdeněk Kühn
předseda senátu